

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล แบบแผนการเลี้ยงดู และการรับรู้ภาวะสุขภาพจากการใช้สารเสพติด กับพฤติกรรมปฏิเสธการใช้สารเสพติด ของนักเรียนประถมศึกษาในเขตเมือง จังหวัดชลบุรี

ประชากร

ประชากรที่ศึกษา คือ นักเรียนประถมศึกษาที่มีอายุอยู่ระหว่าง 9-12 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนสังกัดกระทรวง ศึกษาธิการเขตเมือง จังหวัดชลบุรีซึ่งมีจำนวน 41 แห่ง รวมทั้งสิ้นเป็นจำนวน 5,714 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ นักเรียนประถมศึกษาที่มีประวัติใช้สารเสพติด และกำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียน ระดับประถมศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เขตเมือง จังหวัดชลบุรี โดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ ดังนี้

1. มีอายุ 9-12 ปี

2. เป็นนักเรียนซึ่งมีประวัติเคยลองใช้ หรือใช้สารเสพติด 6 ประเภท ดังนี้ บุหรี่ สุรา สารระเหย (กาวทินเนอร์ หรือแลคเกอร์) ยาบ้า กัญชา เฮโรอีน ซึ่งประเมินได้จากการตอบแบบสอบถาม เรื่อง "ประสบการณ์ในการใช้สารเสพติดของนักเรียน" โดยมีรูปแบบการใช้สารเสพติดดังต่อไปนี้

- กลุ่มนักเรียนที่เคยใช้สารเสพติด แต่ขณะที่ดำเนินงานวิจัยของผู้วิจัยได้เลิกใช้แล้ว มีรูปแบบดังนี้

1. ลองใช้ครั้งเดียวแล้วเลิก

2. ลองใช้ 2 ครั้งแล้วเลิก

3. ลองใช้ 3 ครั้งแล้วเลิก

- กลุ่มนักเรียนที่เคยใช้สารเสพติด และขณะที่ดำเนินงานวิจัยของผู้วิจัยยังใช้อยู่ มีรูปแบบดังนี้

1. ใช้เมื่อมีโอกาส แต่ก็นานๆครั้ง

2. ยังให้อยู่ค่อนข้างบ่อยครั้ง

3. ไม่มีความผิดปกติทางการอ่าน การได้ยิน การพูด และสามารถเข้าใจภาษาไทยได้

สุ่มตัวอย่างนักเรียนจากโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เขตเมือง จังหวัดชลบุรี แบบ Multi-stage sampling โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดขนาดตัวอย่างของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การวิเคราะห์อำนาจการพิสูจน์สมมติฐาน (power analysis) ที่ $\alpha = .05$ และ median effect size สำหรับการวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณ ขนาดกลุ่มตัวอย่างได้ไม่น้อยกว่า 129 คน (Cohen, 1977)

2. จับฉลากโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ในเขตเมือง จังหวัดชลบุรี จำนวน 3 โรงเรียน จาก 41 โรงเรียน

3. คัดเลือกนักเรียนที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ และศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 4 ถึงชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 6

4. ทำการสุ่มโรงเรียนระดับประถมศึกษาอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ซึ่งสำนักงานการประถมศึกษาได้กำหนดเขตการศึกษาในเขตเมืองเป็น 5 กลุ่มโรงเรียน ผู้วิจัยจับฉลากเพื่อเลือกเขตการศึกษาในเขตเมืองเป็น 3 กลุ่มโรงเรียน จาก 5 กลุ่มโรงเรียน

5. เมื่อสุ่มได้กลุ่มโรงเรียนที่ต้องการแล้ว จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีจับฉลาก เพื่อเลือกโรงเรียนจำนวน 1 โรงเรียนจากแต่ละกลุ่ม ได้โรงเรียนทั้งหมด 3 โรงเรียน เพื่อใช้วิจัยครั้งนี้ จากนั้นจึงทำการสุ่มชั้นเรียนอย่างง่าย โดยการจับฉลากห้องเรียนที่จะทำการเก็บ ข้อมูลจากโรงเรียนที่สุ่มได้ โดยสุ่มโรงเรียนที่มีขนาดเล็กโรงเรียนละ 2 ห้อง โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่โรงเรียนละ 4 ห้อง

เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยขอความร่วมมือจากนักเรียนที่มีอายุ 9-12 ปี ให้นักเรียนตอบแบบสอบถาม “ประสบการณ์ในการใช้สารเสพติดของนักเรียน” จากโรงเรียนทั้งหมดที่สุ่มได้ เพื่อคั่นหาเด็กนักเรียนที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 1 ชุดที่ใช้ในการคัดเลือกนักเรียน ชื่อ “แบบสอบถามประสบการณ์ในการใช้สารเสพติด”

ชุดที่ 2 ชุดที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามแบบแผนการเลี้ยงดู แบบสอบถามการรับรู้ภาวะสุขภาพจากการใช้สารเสพติด และแบบสอบถามพฤติกรรมปฏิเสธการใช้สารเสพติด

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือ และการหาความเที่ยง (Validity)

แบบสอบถามประสบการณ์ในการใช้สารเสพติด

ขั้นตอนการสร้างและคัดเลือกนักเรียน

แบบสอบถามชุดนี้ผู้วิจัยดัดแปลงเครื่องมือวิจัย ของ ปรีชา วิหคโต และคณะ (2540) ซึ่งข้อคำถามครอบคลุมเรื่องสภาพการใช้สารเสพติด โดยสารเสพติดที่ถามในแบบสอบถามมีทั้งหมด 6 ชนิด คือ บุหรี่ สุรา สารระเหย ยาบ้า กัญชา และเฮโรอีน แบบสอบถามจะแบ่งเป็น 6 ตอน ในแต่ละตอน คือ คำถามที่เกี่ยวกับสารเสพติดแต่ละประเภท ซึ่งในแต่ละตอนประกอบด้วย 2 ข้อใหญ่ ดังนี้

ข้อ 1. ถามถึงประสบการณ์ว่าเคยลองใช้สารเสพติดประเภทนั้น หรือไม่ โดยจะมี 2 คำตอบคือ เคย กับ ไม่เคย

ข้อ 2. ถามถึงรูปแบบการใช้สารเสพติดประเภทนั้น ว่าเลิกใช้แล้ว หรือปัจจุบันที่ทำการศึกษายังคงใช้อยู่ และถามถึงความบ่อยที่ใช้สารเสพติดชนิดนั้น ๆ

การแปลผล

ถ้านักเรียนตอบว่าเคยลองใช้สารเสพติดประเภทใด อย่างน้อย 1 ประเภท จะถูกนำมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง แม้ว่าปัจจุบันที่ทำการศึกษานักเรียนได้เลิกใช้สารเสพติดประเภทนั้นแล้วหรือยังคงใช้สารเสพติดนั้นอยู่ เพราะนักเรียนที่ตอบว่าเคย ถือว่า เป็นนักเรียนกลุ่มที่มีโอกาสเสี่ยงที่จะใช้สารเสพติดอย่างถาวร

แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

ขั้นตอนการสร้างข้อมูลส่วนบุคคล

1. ศึกษาจากเอกสาร ศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสาร งานวิจัยต่างๆ ตลอดจนสัมภาษณ์บุคคล และหน่วยงานต่าง ๆ รวบรวมแนวคิด เนื้อหา และข้อมูลต่างๆที่ได้มา ดำเนินการสร้างแบบสอบถามให้มีเนื้อหาที่ครอบคลุมที่เกี่ยวข้องกับ เรื่องพัฒนาการของเด็กวัย

เรียน และปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ปกครอง ที่ส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมปฏิเสธการใช้สารเสพติด

2. ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียน และปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ปกครอง โดยมีส่วนประกอบดังนี้

ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ปกครอง ได้แก่

1. ระดับการศึกษา
2. รายได้
3. การใช้สารเสพติดของผู้ปกครอง

ข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก ได้แก่

1. อายุ
2. เพศ
3. ลักษณะครอบครัว
4. ลักษณะกลุ่มเพื่อน
5. ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู

3. นำแนวคำถามที่สร้างขึ้นไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา และความถูกต้องของภาษา โดยมีคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิดังนี้

แพทย์ผู้มีความชำนาญด้านสารเสพติด	1	ท่าน
อาจารย์พยาบาลประจำภาควิชาการพยาบาลมารดา	1	ท่าน
อาจารย์พยาบาลประจำภาควิชาการพยาบาลกุมารเวชศาสตร์ 6	ท่าน	
อาจารย์พยาบาลประจำภาควิชาการพยาบาลจิตเวช	1	ท่าน
หัวหน้าพยาบาลที่มีความชำนาญการด้านเด็ก	1	ท่าน

4. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข ร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา โดยถือเกณฑ์ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิตรงกันร้อยละ 80 แบบสอบถามนี้ได้รับการปรับภาษาภายในข้อจำนวน 7 ข้อ มีการเสนอแนะให้แบบสอบถามมีสั้น และการ์ตูน

แบบสอบถามเกี่ยวกับแบบแผนการเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครอง

ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับแบบแผนการเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครอง

1. ศึกษาจากเอกสาร ศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสาร งานวิจัยต่างๆ ตลอดจนสัมภาษณ์บุคคล และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องแบบแผนการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง

ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดของ Jackson et. al. (1993) และ Betz, C. L. et al.(1994) ซึ่งครอบคลุมการดูแลเพื่อตอบสนองความต้องการด้านร่างกาย จิตใจ และสังคมของเด็ก ประกอบด้วยรูปแบบการเลี้ยงดู 3 รูปแบบคือ การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (Authoritative Parenting) การเลี้ยงดูแบบเผด็จการ (Authoritarian Parenting) และการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยและทารุณกรรม (Neglect Parenting and abuse parenting) โดยผู้วิจัยได้ปรับแบบสอบถามจากจำนวน ข้อให้เหลือจำนวน 27 ข้อ ประกอบด้วย

ด้านการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย 9 ข้อ (ข้อ 1,2,6,11,12,13,22,23, 24)

ด้านการเลี้ยงดูแบบเผด็จการ 9 ข้อ (ข้อ 4,5,9,10,17,18,25,26,27)

ด้านการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยและทารุณกรรม 9 ข้อ

(ข้อ3,7,8,14,15,16,19,20,21)

แบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ ลักษณะคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Likert rating scale) 3 ระดับ มีเกณฑ์ในการตอบแบบสอบถามดังนี้

ถ้าข้อความในประโยคนั้นเกิดขึ้นตรงกับความเป็นจริงประมาณ 6-10 ครั้ง ใน 10 ครั้ง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ทำเป็นประจำ

ถ้าข้อความในประโยคนั้นเกิดขึ้นตรงกับความเป็นจริงประมาณ 1-5 ครั้ง ใน 10 ครั้ง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ทำเป็นบางครั้ง

ถ้าข้อความในประโยคนั้นไม่เกิดขึ้นเลย ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องไม่เคยทำเลย

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถาม มีดังนี้

ถ้าเลือกตอบ	ทำเป็นประจำ	ให้	1	คะแนน
	ทำเป็นบางครั้ง	ให้	2	คะแนน
	ไม่เคยทำเลย	ให้	3	คะแนน

การแปลผล

คะแนนความสัมพันธ์แบบสอบถามรูปแบบวิธีการในการเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครอง ถ้าคะแนนแบบสอบถามการเลี้ยงดูประเภทใดที่มีคะแนนสูงที่สุด จะตัดสินว่าเด็กได้รับการเลี้ยงดูแบบนั้น

แบบสอบถามการรับรู้ภาวะสุขภาพจากการใช้สารเสพติด

ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามแบบสอบถามการรับรู้ภาวะสุขภาพจากการใช้สารเสพติด

1. ศึกษาจากเอกสาร ศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสาร งานวิจัยต่างๆ ตลอดจนสัมภาษณ์บุคคล และหน่วยงานต่าง ๆ รวบรวมแนวคิด เนื้อหา และข้อมูลต่างๆที่ได้มา ดำเนินการสร้างแบบสอบถามให้มีเนื้อหาที่ครอบคลุมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสารเสพติด และการรับรู้ภาวะสุขภาพของ Becker

2. ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามขึ้นตามแนวคิดจากงานวิจัยด้านสุขภาพของ Becker et al. (1974: 89-90) ซึ่งครอบคลุมแนวการรับรู้สุขภาพ 4 ด้าน ร่วมกับผลรวมจากความคิดเห็นส่วนบุคคล และอิทธิพลจากสื่อชักนำ ได้แก่ คำแนะนำจากครู ผู้ปกครอง โจรทศน์ หรือ วิทยุ แบบสอบถามนี้ประกอบด้วยคำถามจำนวน 19 ข้อ เป็นการประเมินการรับรู้ 4 ด้านดังนี้

- (1) การรับรู้ถึงการรับรู้ถึงโอกาสเสี่ยงที่จะเกิดผลเสียต่อภาวะสุขภาพจากการใช้สารเสพติด ประกอบด้วยข้อคำถาม (ข้อ 1,2,3,4,5)
- (2) การรับรู้ถึงความรุนแรงต่อภาวะสุขภาพจากการใช้สารเสพติด ประกอบด้วยข้อคำถาม (ข้อ 6,7,8,9,10)
- (3) การรับรู้ถึงประโยชน์ของการปฏิบัติพฤติกรรมปฏิเสธการใช้สารเสพติด ประกอบด้วยข้อคำถาม (ข้อ 11,12,13,14)
- (4) การรับรู้อุปสรรคในการปฏิบัติพฤติกรรมปฏิเสธการใช้สารเสพติด ประกอบด้วยข้อคำถาม (ข้อ15,16,17,18,19)

แบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ ลักษณะคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ต(Likert rating scale) 3 ระดับ โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาการตอบดังนี้

เห็นด้วย หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าข้อความนั้นตรงกับความเข้าใจความคิดเห็น หรือความรู้สึกของตนเป็นส่วนมาก

ไม่แน่ใจ หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าข้อความนั้นไม่ตรงกับความเข้าใจความคิดเห็น หรือความรู้สึกของตน แต่ในขณะเดียวกันก็ไม่ขัดแย้ง

ไม่เห็นด้วย หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าข้อความนั้นไม่ตรงกับความเข้าใจความคิดเห็น หรือความรู้สึกของตนเป็นส่วนมาก

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามมีดังนี้

ข้อความที่เป็นเชิงบวก (ข้อ 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,19)

ถ้าเลือกตอบ	เห็นด้วย	ให้	2	คะแนน
	ไม่แน่ใจ	ให้	1	คะแนน

	ไม่เห็นด้วย	ให้	0	คะแนน
ข้อความเป็นเชิงลบ (ข้อ 15,16,17,18)				
ถ้าเลือกตอบ	ไม่เห็นด้วย	ให้	0	คะแนน
	ไม่แน่ใจ	ให้	1	คะแนน
	เห็นด้วย	ให้	2	คะแนน

การแปลผล

แบบสอบถามมีจำนวน 19 ข้อ มีช่วงคะแนน 0 – 38 คะแนน

0 – 19 คะแนน หมายถึง คะแนนต่ำ แสดงว่า นักเรียนประถมศึกษาที่มีการรับรู้ภาวะสุขภาพไม่ดี

20 – 38 คะแนน หมายถึง คะแนนสูง แสดงว่า นักเรียนประถมศึกษาที่มีการรับรู้ภาวะสุขภาพดี

3. นำแนวคำถามที่สร้างขึ้นไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปจัดส่งบุคคลให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา และความถูกต้องของภาษา โดยมีคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิดังนี้

แพทย์ผู้มีความชำนาญด้านยาเสพติด	1	ท่าน
อาจารย์พยาบาลประจำภาควิชาการพยาบาลกุมารเวชศาสตร์	3	ท่าน
อาจารย์พยาบาลประจำภาควิชาการพยาบาลจิตเวช	1	ท่าน

4. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข ร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา โดยถือเกณฑ์ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิตรงกันร้อยละ 80 แบบสอบถามชุดนี้มีการตัดคำถามออก 1 ข้อ และมีการปรับภาษาภายในข้อคำถามเพื่อให้เด็กเข้าใจ และสื่อความหมายได้ดี จำนวน 18 ข้อ

แบบสอบถามพฤติกรรมปฏิเสธการใช้สารเสพติด

ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามแบบสอบถามพฤติกรรมปฏิเสธการใช้สารเสพติด

1. ศึกษาจากเอกสาร ศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสาร งานวิจัยต่างๆ ตลอดจนสัมภาษณ์บุคคล และหน่วยงานต่าง ๆ รวบรวมแนวคิด เนื้อหา และข้อมูลต่างๆที่ได้มาดำเนินการสร้างแบบสอบถามให้มีเนื้อหาที่ครอบคลุมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสารเสพติด และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับ พฤติกรรมปฏิเสธการใช้สารเสพติด

ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิด เรื่อง “การป้องกันปัญหายาเสพติดที่ค้ำประกันถึงองค์ประกอบและหลักการสำคัญที่จะมุ่งส่งเสริมคุ้มกันให้แก่บุคคล” ของ วินัย เกษมเศรษฐ (2523: 91) และแนวคิด เรื่อง “แนวทางในการป้องกันการใช้สารเสพติด” ของ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2540: 51) และสร้างแบบสอบถามตามแนวคิด เรื่อง “วิธีป้องกันการติดสารเสพติด” ของประเสริฐ ตันสกุล, 2522 ; เรื่องชัย บุญศักดิ์, 2527) ดังนี้ แบบสอบถามนี้ประกอบด้วยคำถามจำนวน 30 ข้อ

แบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ ลักษณะคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคอร์ท(Likert rating scale) 3 ระดับ โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาการตอบดังนี้

เห็นด้วย หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าข้อความนั้นตรงกับความเข้าใจความคิดเห็น หรือความรู้สึกของตนเป็นส่วนมาก

ไม่แน่ใจ หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าข้อความนั้นไม่ตรงกับความเข้าใจความคิดเห็น หรือความรู้สึกของตน แต่ในขณะเดียวกันก็ไม่ขัดแย้ง

ไม่เห็นด้วย หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าข้อความนั้นไม่ตรงกับความเข้าใจความคิดเห็น หรือความรู้สึกของตนเป็นส่วนมาก

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถาม มีดังนี้

ข้อความที่เป็นเชิงบวก (ข้อ 5, 6.1, 6.2, 6.4, 7, 8.1, 8.2, 8.3, 9, 10, 11, 13, 18, 19, 23)

ถ้าเลือกตอบ	เห็นด้วย	ให้	3	คะแนน
	ไม่แน่ใจ	ให้	2	คะแนน
	ไม่เห็นด้วย	ให้	1	คะแนน

ข้อความที่เป็นเชิงลบ (ข้อ 1, 2, 3, 4, 7.3, 7.5, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 22, 23, 24, 25, 26)

ถ้าเลือกตอบ	ไม่เห็นด้วย	ให้	1	คะแนน
	ไม่แน่ใจ	ให้	2	คะแนน
	เห็นด้วย	ให้	3	คะแนน

การแปลผล

แบบวัดพฤติกรรมปฏิเสธการใช้สารเสพติด มีช่วงคะแนน 0-90 คะแนน

คะแนน 0 – 66 คะแนน หมายถึง มีพฤติกรรมปฏิเสธการใช้สารเสพติดไม่เหมาะสม

คะแนน 67 - 76 คะแนน หมายถึง มีพฤติกรรมปฏิเสธการใช้สารเสพติดระดับปานกลาง

คะแนน 77-90 คะแนน หมายถึง มีพฤติกรรมปฏิบัติการใช้สารเสพติดเหมาะสม

3. นำแนวคำถามที่สร้างขึ้นไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปจัดจ่ายส่วนบุคคลให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา และความถูกต้องของภาษา โดยมีคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิดังนี้

แพทย์ผู้มีความชำนาญด้านยาเสพติด 1 ท่าน

อาจารย์พยาบาลประจำภาควิชาการพยาบาลกุมารเวชศาสตร์ 3 ท่าน

อาจารย์พยาบาลประจำภาควิชาการพยาบาลจิตเวช 1 ท่าน

4. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข ร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา โดยถือเกณฑ์ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิตรงกันร้อยละ 80 แบบสอบถามชุดนี้มีการปรับภาษาในข้อคำถามจำนวน 23 ข้อ เพื่อให้ได้แก่นแล้วเข้าใจสื่อความหมาย

การหาความเที่ยง (Reliability)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามแบบแผนการเลี้ยงดู แบบสอบถามการรับรู้ภาวะสุขภาพ และแบบสอบถามพฤติกรรมปฏิบัติการใช้สารเสพติด ไปทดสอบความเที่ยง โดยนำไปทดลองใช้กับนักเรียนประถมศึกษาที่มีลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย มาวิเคราะห์ความเที่ยงของแบบสอบถามแต่ละชุด โดยการคำนวณแล้วนำมาหาค่าความเที่ยงของเครื่องมือในแต่ละชุด ด้วยสูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient อ้างถึงใน ยุวดี ภาชาและคณะ, 2537; 124) ดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[\frac{1 - \sum Si^2}{St^2} \right]$$

โดยที่ α = ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

n = จำนวนข้อของแบบสอบถาม

Si^2 = ผลรวมของความแปรปรวนของแบบสอบถาม

St^2 = ความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามดังนี้

แบบสอบถาม	ก่อนเก็บข้อมูล	เก็บข้อมูลจริง
แบบสอบถามแบบแผนการเลี้ยงดู	.65	.62
แบบสอบถามการรับรู้ภาวะสุขภาพจากการใช้สารเสพติด	.72	.71
แบบสอบถามพฤติกรรมปฏิบัติตนจากการใช้สารเสพติด	.82	.75

การหาอำนาจจำแนก (Discrimination Power)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามแบบแผนการเลี้ยงดู แบบสอบถามการรับรู้ภาวะสุขภาพ และแบบสอบถามพฤติกรรมปฏิบัติตนจากการใช้สารเสพติด ไปทดสอบการหาอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากการเก็บข้อมูลจริง มีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้จริง เท่ากับ 192 คน แล้วนำมาหาค่าสถิติทดสอบที (t-test statistic) เป็นรายข้อ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2537: 177) ระหว่างกลุ่มที่ได้คะแนนสูงกับกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

ได้ค่าอำนาจจำแนกดังนี้ พบว่าเครื่องมือทั้ง 3 ชุด คือ แบบสอบถามแบบแผนการเลี้ยงดู แบบสอบถามการรับรู้ภาวะสุขภาพ และแบบสอบถามพฤติกรรมปฏิบัติตนจากการใช้สารเสพติด มีค่าอำนาจการจำแนกเด็กที่มีพฤติกรรมปฏิบัติและไม่ปฏิบัติตนการใช้สารเสพติดได้ทุกข้อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงศึกษาธิการจังหวัดเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนของโรงเรียนในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการแต่ละแห่งที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยชี้แจงวัตถุประสงค์และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ผู้วิจัยส่งหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล ถึงผู้อำนวยการของโรงเรียนในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการในแต่ละแห่ง

4. ทำการสุ่มโรงเรียนระดับประถมศึกษาอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ซึ่งสำนักงานการประถมศึกษาได้กำหนดเขตการศึกษาในเขตเมืองเป็น 5 กลุ่มโรงเรียน ผู้วิจัยจับฉลากเพื่อเลือกเขตการศึกษาในเขตเมืองเป็น 3 กลุ่มโรงเรียน จาก 5 กลุ่มโรงเรียน

5. เมื่อสุ่มได้กลุ่มโรงเรียนที่ต้องการแล้ว จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีจับฉลาก เพื่อเลือกโรงเรียนจำนวน 1 โรงเรียนจากแต่ละกลุ่ม ได้โรงเรียนทั้งหมด 3 โรงเรียน เพื่อใช้วิจัยครั้งนี้

6. ขออนุญาตอาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนที่สุ่มตัวอย่างทำการเก็บข้อมูล บอกถึงชื่อหัวข้อการทำวิทยานิพนธ์ อธิบายถึงจุดประสงค์ในการทำวิจัย ประโยชน์ที่ได้รับจากการทำวิจัย โดยจะไม่มีการเปิดเผยชื่อโรงเรียนที่ได้รับการสุ่มมาเก็บข้อมูล

7. จากนั้นจึงทำการสุ่มชั้นเรียนอย่างง่าย โดยการจับฉลากห้องเรียนที่จะทำการเก็บข้อมูลจากโรงเรียนที่สุ่มได้ โดยสุ่มโรงเรียนที่มีขนาดเล็กโรงเรียนละ 2 ห้อง โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่โรงเรียนละ 4 ห้อง

8. ผู้วิจัยใช้เวลาในการเก็บข้อมูล 1 อาทิตย์ ตั้งแต่วันที่ 22 มีนาคม 2542 จนถึง 26 มีนาคม 2542 หากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ในการหากกลุ่มตัวอย่างทำโดย แจกแบบสอบถามชุดที่ 1 คือ แบบสอบถาม "ประสบการณ์ในการใช้สารเสพติดของนักเรียน" โดยขอความร่วมมือจากนักเรียนที่มีอายุ 9-12 ปี จากโรงเรียนทั้งหมดที่สุ่มได้ บอกนักเรียนว่าให้ตอบตรงตามความเป็นจริง แบบสอบถามไม่มีผิด ไม่มีถูก และจะถูกปิดไว้เป็นความลับ ไม่ต้องใส่ชื่อ นามสกุลลงในแบบสอบถาม แต่ผู้วิจัยสามารถทราบว่าเป็นแบบสอบถามชุดนั้น ๆ เป็นของนักเรียนคนใด โดยก่อนที่จะแจกแบบสอบถามแก่นักเรียน ผู้วิจัยขอรายชื่อนักเรียนจากอาจารย์ประจำชั้น ใส่สัญลักษณ์ในแบบสอบถาม แบบสอบถามชุดที่ 1 ใช้เวลาประมาณ 5 นาที

9. เมื่อนักเรียนนำแบบสอบถามมาให้ ผู้วิจัยได้คัดกรองกับผู้ช่วยวิจัย ว่าคนใดเป็นกลุ่มตัวอย่างในครั้งนั้น จากนั้นเริ่มการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยขอความร่วมมือจากนักเรียนกลุ่มเดิมทั้งหมดให้ตอบแบบสอบถาม โดยแจกแบบสอบถามชุดที่ 2 คือ แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ปกครอง ข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก แบบแผนการเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครอง และแบบสอบถาม พฤติกรรมปฏิเสธการใช้สารเสพติด แก่นักเรียนที่ได้รับเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนนักเรียนที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยได้จัดแบบสอบถามเฉพาะข้อมูลส่วนบุคคลให้เท่านั้น ทั้งนี้

เพื่อป้องกันปัญหาด้านจริยธรรม และเพื่อไม่ให้นักเรียนถูกเปิดเผย แบบสอบถามชุดที่ 2 ใช้เวลาประมาณ 20 นาที

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS/PC. มีขั้นตอนในการวิเคราะห์ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างด้วยการแจกแจงความถี่และหาค่า ร้อยละ
2. คำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของแบบแผนการเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครอง การรับรู้ภาวะสุขภาพจากการใช้สารเสพติด และพฤติกรรมในการปฏิเสธสารเสพติด

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง และแบบแผนการเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครอง กับพฤติกรรมปฏิเสธการใช้สารเสพติด วิเคราะห์ความสัมพันธ์แยกเป็นรายคู่ โดยทำให้ข้อมูลของตัวแปรที่เป็นข้อมูลเชิงปริมาณทั้งหมด เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ และแสดงตารางแจกแจงความถี่ร่วม (Crosstab) โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์การถ่วง (The Coefficient of contingency) แล้วทำการทดสอบโดยใช้สถิติทดสอบไคสแควร์ ที่นัยสำคัญทางสถิติ .05

4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ภาวะสุขภาพจากการใช้สารเสพติดทั้งรายด้าน และโดยรวม กับพฤติกรรมปฏิเสธการใช้สารเสพติด โดยวิธีวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) และทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติที่.05

การแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (กานดา พูนลาภทวี, 2530; ประคองกรรณสูต, 2535)

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เป็นค่าที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยมีค่าตั้งแต่ 1.00 ถึง -1.00 ถ้ามีตัวแปร X และ ตัวแปร Y ความสัมพันธ์ของตัวแปร X และ Y ซึ่งแปลความหมายได้ดังนี้

1. มีความสัมพันธ์กัน

(1.1) มีความสัมพันธ์กันอย่างสมบูรณ์ ซึ่งมี 2 ลักษณะ คือ

(1.1.1) มีความสัมพันธ์กันอย่างสมบูรณ์ทางบวก หรือทางเดียวกัน ในกรณีนี้ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จะมีค่าเป็น 1 ถ้าตัวแปร X เพิ่มขึ้นเท่าใด ตัวแปร Y ก็เพิ่มขึ้นตามสัดส่วน

(1.1.2) มีความสัมพันธ์กันอย่างสมบูรณ์ทางลบ หรือในทางตรงกันข้าม ในกรณีนี้ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จะมีค่าเป็น -1 ถ้าตัวแปร X เพิ่มขึ้นเท่าใด ตัวแปร Y ก็ลดลงตามสัดส่วน

(1.2) มีความสัมพันธ์กันอย่างไม่สมบูรณ์ ซึ่งมี 2 ลักษณะ คือ

(1.2.1) ความสัมพันธ์กันอย่างไม่สมบูรณ์ทางบวก หรือทางเดียว กัน ในกรณีนี้ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จะมีค่าระหว่าง 0 กับ 1

(1.2.2) ความสัมพันธ์กันอย่างไม่สมบูรณ์ทางลบ หรือในทางตรงกันข้าม ในกรณีนี้ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จะมีค่าระหว่าง -1 กับ 0

ซึ่งในการแปลความหมายสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ในกรณีนี้กำหนดไว้ดังนี้
เมื่อค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เข้าใกล้ 1.00 (ประมาณ .70 ถึง .90) ถือว่าสหสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง (ถ้าสูงกว่า .90) ถือว่าอยู่ในระดับสูงมาก

เมื่อค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เข้าใกล้ .50 (ประมาณ .30 ถึง .70) ถือว่าสหสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง (ถ้าสูงกว่า .90) ถือว่าอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เข้าใกล้ 0 (ต่ำกว่า .30) ถือว่า สหสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ

(เครื่องหมายทางบวก และลบ แสดงถึง ความสัมพันธ์ทางบวก หรือความสัมพันธ์ทางลบเท่านั้น ไม่มีผลต่อค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ได้)

2. ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ในกรณีที่ X และ Y ไม่มีความสัมพันธ์กันเลย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเป็น 0

5. วิเคราะห์ตัวพยากรณ์ (Predictors) พฤติกรรมปฏิเสธการใช้สารเสพติด ของนักเรียนประถมศึกษา ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ปกครอง ปัจจัยส่วนบุคคลของเด็ก แบบแผนการเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครอง การรับรู้ภาวะสุขภาพในการใช้สารเสพติด โดยวิธีวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis) โดยมีขั้นตอนดังนี้

(5.1) หาค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ ระหว่างปัจจัยพหุคูณ แบบแผนการเลี้ยงดู และการรับรู้ภาวะสุขภาพ กับพฤติกรรมปฏิเสธการใช้สารเสพติดของนักเรียนประถมศึกษา

- (5.2) ทดสอบความมีนัยสำคัญ ของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณที่คำนวณได้โดยการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ที่ระดับ .05
- (5.3) ทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวทำนาย โดยการทดสอบค่าที (t-test) ที่ระดับ .05
- (5.4) สร้างสมการพยากรณ์พฤติกรรมปฏิเสธการใช้สารเสพติดของนักเรียนประถมศึกษา โดยมีปัจจัยส่วนบุคคล แบบแผนการเลี้ยงดู การรับรู้ภาวะสุขภาพจากการใช้สารเสพติด เป็นตัวร่วมพยากรณ์พฤติกรรมปฏิเสธการใช้สารเสพติด